

Втефавъ Нараджа

Младежко добруджанско еписанне

Год. I.

ВАРНА, 8 май 1928 г.

Редактира комитетъ

Брой 9.

АБОНАМЕНТЪ: За година 60 лв.

БРОЯ 3 ЛВ.

АДРЕСЪ: Ул. Русенска № 23.

ИСКАМЕ РЕВИЗИЯ на мирнитъ договори!

Слѣдъ като протекоха вече 10 години отъ свѣршването на жестоката свѣтовна война въ напразно очакване да се усмири и уталожи страстьта на на воюващитъ страни, да се спре дѣлението на побѣдители и побѣдени, —

днесъ ний въпреки прокламиранитъ хуманни принципи за самоопредѣление на народитъ, въпреки цивилизацията и културата на Европа въ XX векъ, сме свидетели на оная черна реакционна, извънъ човѣшкитъ чувства и закони, политика: на изтрѣбление, асимилиране или пъкъ изгонване на инороднитъ малцинства отъ роднитъ имъ огнища, отъ страна на овълченитъ и самозабравили се заробители.

И ако ли побѣдителитъ въ своя алченъ ламтежъ да завоюватъ, и за винаги да присвоятъ включенитъ въ тѣхнитъ граници територии, населени съ чуждо на тѣхнитъ езикъ, нрави и обичаи население, не оставиха постановленията на мирнитъ договори, само като написани кжсове хартия, и не пренебрегнаха тѣхнитъ повеления за покровителствуване малцинствата, —

днесъ нѣмаше изъ самата тѣхна срѣда да се надава повикъ за ревизия на мирнитъ договори.

И както бѣше казалъ унгарския пръвъ министеръ графъ Бетленъ, че „понеже договоритъ за миръ сж били склуче-

ни, като се е държало смѣтка за покровителствуване на малцинствата и правото на народитъ да разполагатъ съ себе си, и че ако тѣзи права не се зачитатъ, мисълъта за ревизиране на договоритъ печели почва. Това е естествено, защото, ако склученитъ по отношение на малцинствата задължения не се изпълняватъ, основитъ на мирнитъ договори ставатъ колебливи“.

Заради това благородниятъ английски държавникъ лордъ Ротърмиръ поде повикътъ на унгарския народъ за ревизия на Трианонския договоръ и въ нѣколкото си последователни срещи съ Лойдъ Джорджъ, великия английски политикъ отъ последната война, съ италианския диктаторъ Мусолини, съ германския външенъ министеръ Стреземанъ, ги убеди въ необходимостъта отъ тая ревизия. Не забрави да посети за тая целъ и Америка, кждето лансираната отъ него мисълъ печели все повече и повече поддържници.

Дори и въ най-империалистичната държава — Франция и тамъ отъ висотата на своето положение Поанкаре заяви, че мирнитъ договори не сж свѣршени и сж атакуеми.

Е добре, когато самитъ тѣхни творители прокламиратъ, че тѣ не сж вече неприкосновени, и че може да се ревизиратъ, какво трѣбва да сторимъ ние, които всѣки день понасяме теж-

китъ изпитания отъ незначителното имъ отъ страна на самозабравилитъ се наши съседи — ромъни, сърби, гърци.

Днесъ въ всички заробени български покрайнини вилнѣе, бушува шовинистичната бѣсна вълна на пришълцитъ — заробители. Отговорни и неотговорни фактори тормозятъ, грабятъ непосилния трудъ на мирното българско население, убиватъ, безчестятъ. . . . Една и сжща официална политика на асимилиране, пропжждане и избиване по будното население, обезлюдава и Тракия и Македония и Добруджа!

А ние мълчимъ — мълчимъ въ името на нѣкакво приятелство, или пъкъ ей така улисани въ свои вътрешни, лични дразги или смѣтки. И сервилничимъ до престѣпностъ.

А тамъ въпреки сегашния свободолюбивъ и хуманенъ вѣкъ въпреки постановленията на мирнитъ договори и разнитъ общества за миръ и дружества за защита на човѣшкитъ права, за защита на малцинствата, на нашитъ заробени братя сж отнети най-елементарнитъ човѣшки и политически правдини и свободи.

И ако ли тѣзи, които сж подписали мирнитъ договори и сж поели задълженията да дадатъ права и свободи на заробенитъ, игнориратъ своитъ ангажменти спрѣмо малцинствата, тогава нека ний, които сме останали свободни, нека българската власть, държава потърси начинъ да облекчи положението на нашитъ заробени братя.

Нека използваме повикът, който се надига и шири въ цѣла Европа, да се ревизиратъ мирнитѣ договори, за да не носимъ единъ день предъ вѣковетѣ голѣмата историческа отговорностъ, като българи!

Защото народната мъдростъ казва:

„Помогни си самъ за да ти помогне и Господъ“.

Дано бждемъ чути.

Ат. Костовъ.

Голѣмото нещастие въ България

Не стигаха несрѣтнитѣ човѣшки жертви и материални загуби презъ голѣмата война, въ която България бѣ принудена да воюва, за да обедини въ границитѣ си цѣлокупния български народъ; не бѣха достатъчни, като че ли всички ония финансови тяжести и морални унижения, наложени ѝ отъ побѣдителитѣ въ Ньой, следъ като ѝ окастриха, ограбиха Добруджа, Тракия, Македония и западнитѣ покрайнини, — днесъ въ границитѣ на майката — отечество, отрудена, обременена съ грамадни задължения и плащания, душена отъ тежка стопанска и економическа криза, приютила въ своя скутъ изпжденитѣ си чеда отъ роднитѣ имъ огнища, които въ нескончаеми върволици се влекатъ отчаяни, сломени и приждатъ съ стотици хиляди въ нея,

днесъ надъ тракийската равнина, втората житница, следъ Добруджа, на България, природната стихия въ нѣколко последователни катастрофални трусове, изля своята яростъ!

Въ нѣколко само мига, цвѣтущата, богатата и плодородна, весело общаваща въ ранна пролѣтъ въ изобилие земни блага на своето трудолюбиво население, южна Тракия, бѣ разтресена въ адски конвулсии и въсредъ зловѣщи подземни бучения обърната въ печално страшна рушина.

На мѣстото на нейнитѣ китни

градове, паланки и села, днесъ страхотно стърчатъ полусрутени развалини, грозящи всѣки моментъ да се досѣборятъ, или пъкъ сж обърнати всецѣло въ купища печални останки — развалини, около които спасилитѣ се обитатели съ изписанъ ужасъ по измжченитѣ имъ отъ адски преживѣлици лица, се суетятъ и оплакватъ или загубенъ скъпъ нѣкой животъ, или пъкъ преглъщатъ мжката по разпиляно имущество, събирано презъ десетилѣтия съ непосиленъ, кървавъ трудъ и економии...

Бедствието е общо народно — нещастие е неизмѣримо, за малката и бедна България. и насъ ни боли наравно съ пострадалитѣ братя.

Но насъ ни боли и затова, че не можемъ, че не сме въ състояние да имъ помогнемъ, тѣй както ние знаемъ, тѣй както бихме могли, ако си бѣхме въ бащинитѣ си огнища, защото въпрѣки братския приемъ въ майката — отечество, ние съ мжка изкарваме коравия залъкъ.

Заради това обаче, ние искрено съчувствуваме на пострадалитѣ братя, които дадоха радушно гостоприемство на бежанцитѣ отъ всички заробени краища, и ги съветваме:

Нека не се отчайваме, нека бждемъ единни въ своето нещастие, и съ задруженъ трудъ да възстановимъ изгубеното!

Ред. К-тъ на сп. „Ст. Караджа“.

органи, ходеха по улицитѣ на града и арестуваха когото срещаша безъ лична карта. Понеже гражданитѣ и селянитѣ не сж свикнали постоянно да носятъ съ себе си личнитѣ си карти, около 200 души по тая причина бѣха арестувани.

Но мизерията по тия арести е, че както стражари, така и нѣкои войници се отдадоха на своеволия.

Съ нищо не провинени граждани се малтретираха и отвещаха въ участъци, кждето наново бѣха подвъргнати на неописуеми вандализми.

Възмущението отъ тая варварщина е било голѣмо въсредъ честнитѣ граждани дори и между чистосърдечни ромжници.

Ние се запитваме!

До кога ще продължаватъ тия своеволия и несигурно положение на населението въ Добруджа?

Жалейна

На 1 т. м. скоростижно се поминешия добъръ добружанецъ дѣдо

Дѣню Батешковъ

отъ гр. Добричъ.

Тѣмко когато трѣбваше да се радва на старини отъ шестдесетъ и петъ годишния си непосиленъ трудъ неумолимата смъртъ го грабна за винаги изъ между насъ.

Винаги съ своята засмѣнностъ той развеселяваше често насъбрали се добружанци и тѣ за моментъ забравяха неволитѣ на изгнаническия животъ.

Дѣдо Деню не можа да дочака да види свободна своята родина — Едничко желание съ което живѣеше.

Ний поднасяме нашитѣ съболезнования на опечаленото семейство — а на дѣдо Дѣнювата душа — покойствие.

Още едно своеволие отъ страна на ромжнската власть

Своеволията на ромжнската администрация и военни е нещо обикновено за Добруджа.

Съобщаватъ ни отъ Добричъ: завчера силни военни, патраули, придружени отъ полицейски

Малцинствата и мирът

Войната, водена отъ съглашенieto на силитъ подъ примамливия и фалшивъ лозунгъ за свободата и самоопредѣлението на народитъ, приключи съ единъ миръ, който, тъкмо напротивъ, лиши отъ свобода и хвърли въ национално подтисничество повече отъ 40 милиона хора само въ Европа.

Не отъ желание да дадатъ едно действително разрешение на проблемата, колкото за да прикриятъ хипокризията си, силитъ победителки приеха да впишатъ въ мирния договоръ клаузитъ за защита на малцинствата и пакта за Обществото на народитъ.

Че не се е касало до едно сериозно и честно намѣрение да се защитятъ малцинствата и организира мирътъ — се вижда ясно отъ факта, че и днесъ — 10 години следъ сключването на мирнитъ договори — проблемата за малцинствата не е отбелѣзала нѣкаква сжществена реализация, а Обществото на народитъ конвулсира отъ слабост и анемия.

То се знае, че за това плачевно и пълно съ опасности състояние на нѣщата не сж виновни, нито малцинствата, нито Обществото на народитъ само по себе си.

Напротивъ. Малцинствата подъ натиска на изключителнитъ режими, установени фактически, а нѣкжде и по законодателенъ редъ за тѣхъ, а въ известна степенъ и поради голия фактъ, че сж договорно признати — не сж преставали да заявяватъ и отстояватъ правата си на национално сжществуване. Така сжщо и Обществото на народитъ, като идея и организация за миръ и споразумение, не е изгубило своитъ разумни основания.

Бедата е, че свѣта продъл-

жава, за нещастие на човѣшкия родъ, да се движи и направлява отъ агресивнитъ и насилнически елементи и групи и че народитъ още не сж се емансипирали отъ шовинистическия духъ, предназначено и изкустно подържанъ и култивиранъ отъ професионалнитъ патриоти и военно-империалистически клики.

По общо признание, днесъ въоръженията на голѣмитъ държави превишаватъ предвоенното състояние по ефективни, средства и методи за разрушение. Народитъ — съ самия фактъ на усилено въоръжаване — стремително и слѣпо се тикатъ къмъ нови войни и разрушения.

Запалителенъ материалъ е трупанъ и се трупа въ изобилие.

Но, ако за пожара е нужна една искра, тя сигурно се таи въ нѣкой кѣтъ, дето национал-

ното подтисничество се упражнява най-грубо...

Отъ тая гледна точка, въпроса за националнитъ малцинства се напълно покрива съ проблемата за мира. Нѣма и не може да има миръ, до дето културни народи или части отъ народи се държатъ въ безправие и робство.

Нищо чудно, прочее, нѣма въ това, че Обществото на народитъ, като институция на мирътъ и споразумението между народитъ, всѣки день се обструира и минира и че неговия престижъ съ дни отпада.

Мирътъ въ свѣта трѣбва да се организира и наложи, защото грамаднитъ маси на народитъ го желаятъ. Но за това сж нужни сили, средства и институти.

Обществото на народитъ не ще се освободи отъ своето днешно безсилие, до дето самитъ народи, чрезъ своята организирана демокрация, не го узаконятъ, не го припознаятъ и не му дадатъ пълната си подкрепа.

Асѣнв Господиновъ

Добруджански писатели

„Нѣнога“ — отъ Дора Габе

Литературни бележки отъ Владимиръ Василевъ

Нѣкои не могатъ да разбератъ, а други се правятъ, че не разбиратъ тия разкази — за тѣхъ ли сж, или за малкитъ.

Има, наистина, нѣщо, което може да постави въ недоумение: отде накжде Дора Габе е седнала да разправя тия детински работи на насъ, възрастнитъ!

Сигурно — не за да наостри ушитъ на нѣкой рецензентъ, да го вдъхнови за нѣкоя плоска острота, въ която е последното прибѣжище на загубената му съвестъ — напирмѣръ: че се превземала и вдетенявала. Тя знае, че хитри хора има много, и не вѣрвамъ въ великодушieto си да отиде дотамъ — да имъ достави подобно удоволствие.

Не за хитритъ е тая книга, за проститъ е. А тѣ по инстинктъ чувствуватъ де е авторката — дистанцията между онова, което се разправя, и онзи който го разправя.

Разбиратъ, че тукъ съвсемъ не се касе за самитъ случки, а за начина по който сж разказани.

Опитайте да ги преразкажете другиму — нищо: най обикновени работи на детинството. Но зачетете ли ги, всѣка случка става значителна и интересна — съ тънката наблюдателностъ, съ която е уловенъ всѣки моментъ.

Това сж малки психологически етюди въ поетическа форма, единъ оригиналенъ и прелестенъ жанръ, съ който Дора Габе първа свърза името си.

Наистина, рѣдко удоволствие е това възвръщане къмъ нашето първо съзнание, къмъ първия ни погледъ за свѣта — какъ детето вижда нѣщата, какъ реагира на тѣхъ и какъ си ги мисли. Поезия сѣкашъ безъ поетизиране — достатъчно е само вѣрно да улучишъ тия първични, елементарни усѣти, които сж

нова изненада и очарование за насъ, обремененитѣ отъ жизненѣ опитѣ. Тия разкази иматъ сила да ни откъснатъ отъ насъ, отъ онова което сме сега, да ни направятъ свѣтътъ и нещата отново непознати — тъй интересни, каквито сж били, когато първи пътъ ги виждаме. Нѣма тогазъ почивка за вниманието — всичко го очудва — всичко за него е ново — оното каца като пеперуда отъ предметъ на предметъ — времето е секунди — фантазията строи своитѣ странни обяснениѣ. Тѣнко и психологически вѣрно е характеризирана детска наблюдателностъ — — пружинно лека, фрагментарна, най бърза смѣна на разнородни зрители възприятия и размисли за нѣщата. Често тия нѣща намиратъ изненадно — оригинални обяснения, като това: „Самичкѣ си стои клоунътъ на небето безъ дърво“ — единъ чудесенъ поетически образъ на вѣтъра, който люкѣе дърветата. Очарованието е въ наивитета, въ ловкостта да се постигне — ужъ нетърсенъ образъ.

Дора Габе, обаче, не се стѣснява да си послужи и съ настояща фантазия — безъ да забележите, защото тутакси ви връща на предиш-

ния жгълъ на наблюдение.

Природата е люлка на илюзиитѣ, затова въ тая книга на първичнитѣ илюзии се разказва най-много за природата. Тукъ е тайнственото царство на детето, по-голѣмо отъ другото му царство — у дома, въ скута на майката, при по-голѣмото му братче, и при дѣдо Игнатъ съ дветѣ кошници.

Дора Габе ни води тамъ безъ да иска да станемъ деца, и ни прави деца, безъ да забравимъ, че сме голѣми. Защото се връща къмъ детинството съ духовния складъ на възрастния. Въ тая емоционална рестроспекция, въ интересната вътрешна постройка е тайната на тая книга и прелестта ѝ.

Вѣренъ усѣтъ трѣбва и много деликатно чувство — за да знаещъ докжде да спрѣшъ. Тукъ — тамъ Дора Габе се наистина разнѣжда.

Нѣкои считатъ това сантименталностъ. Малко сантименталностъ е тукъ може би неизбежна, ако бждемъ искрени.

Но какво може да значи тя при това ново духовно раждане въ споменитѣ — не на събитията, а на тоя чистъ и бистъръ свѣтъ — което ни дава тая книга.

Панайотъ Станчевъ — Черна

Наредъ съ първитѣ ромънски поети — писатели се нарежда и българина Панайотъ Станчевъ — Черна.

Роденъ въ с. Черна — Мачинска околия презъ 1881 год. отъ бедно

селско семейство. Баща му е билъ въ сжщото село селски даскалъ и въ едно увлечение въ своя ученичка той свършва съ бракъ.

Обаче три месеца преди ражда-

нето на Панайота, баща му бива покосенъ отъ смъртта.

Новороденото момче бива кръстено на починалия му баща.

Разказа ни се предава отъ неговъ съученикъ и другаръ отъ детинството, сега въ нерадостно изгнание.

Детето още отъ малко се е отличавало съ необикновенни дарби и голѣмъ интересъ къмъ книжнината.

Обаче средствата на майка му не му позволявали да продължи своето образование и следъ завършването на мѣстното първоначално училище неговата работа е била заедно съ своитѣ другарчета да пасе кравитѣ.

Единъ епизодъ изъ неговия селски животъ — разказанъ отъ сжщия неговъ другаръ — ни очертава Панайота и едничката му мисълъ да отиде и учи въ по-голѣмъ градъ.

Бива веднажъ изпратенъ отъ майка си съ селски деца да пасатъ добитъка на „Куртъ баиръ“ — мѣстностъ около селото.

Панайотъ събира децата и имъ казва: „Виждале ли тамъ отвѣдъ Дунава, тамъ е Браила, колко е тя хубава, кой ще дойде съ мене да се учимъ тамъ“.

Но отъ другарчетата му никой не се е решилъ.

Тогава той казва:

„Ето моитѣ крави — кажете на майка ми че азъ отивамъ тамъ и той си взема торбичката съ хлѣба.“

На Дунава бива по милостъ прехвърленъ отъ подкари и отива при своя кръстникъ Николополъ, богатъ търговецъ по това време.

Дора Габе

Изъ „Малкиятъ добруджанецъ“

ПРОЛѢТЬ

Вѣтроветѣ тичаха изъ полетата, изсушаваха лѣтищата, правѣха ги лѣскави като кожа. Гонѣха облацитѣ по небето, гонѣха сѣнкитѣ имъ по земята, премѣтаха ги презъ двороветѣ, презъ стоборитѣ. Никой не можеше да улови чернитѣ имъ сѣнки, нито да стѣпи отгоре имъ: толкова бързо тичаха.

Петьови излѣзоха на двора. Извика ги майка имъ, защото видѣла лястовички. Върнали се вече. Въртятъ се край стрѣхата. Ето, една си намѣри гнѣздото. Боже, колко се радва! А другата, горката, не може да го познае.

— Мартеничкитѣ, скоро мартеничкитѣ, викаше Петьо и децата си

развързаха мартеницитѣ. Намѣриха голѣмъ камѣкъ и ги сложиха подъ него.

— Хайде да отидемъ да видимъ щъркелитѣ.

Петьо хукна и децата подире му. Тичаха като вѣтъра. Сивото куче едва ги настигаше. Шушето настрѣхнало ги изпрати до голѣмия пътъ и се върна, като тичаше на криво. На кокошкитѣ опашкитѣ се разпериха като вѣтрило, а вѣтрната воденица мелѣше много бързо брашното.

Сивото куче се върна и децата тичаха сами. Стрина Василица имъ извика да се прибератъ за обѣдъ, ала вѣтрътъ ѝ занесе гласа на

друго мѣсто.

По пѣтя за града, отдето минаватъ телеграфнитѣ стълбове, Петьови настигнаха татарчетата.

— Кжде отивате?

— При щъркелитѣ.

Нито едно дете не бѣше видѣло щъркелъ. Ала усѣщаха, че сж се върнали вече. И знаеха, че ей сега ще ги видятъ въ нивитѣ.

Нищо не видѣха децата. Дълго обикаляха. Стигнаха чакъ до другото село задъ хълма — нѣмаше нищо.

Изведнѣжъ Петьо чу гласа на майка си. Вика го. Петьо се стресна. Дали е толкова късно, та го викатъ! А какъ е далечъ и колко ще му се каратъ. И братчето плаче, крачетата му се очукали. Гладно е.

Пакъ нѣщо вика.

Петьо се спрѣ и заслуша: проточень, тревоженъ гласъ. Сжщо като на майка му, когато го дири.

Той го приема и веднага записва въ Браилския лицей.

Още въ лицей детето обърнало вниманието на всички съ своите способности.

Но за нещастие когато е бил въ петия класъ — умира неговия благодѣтель и Панайотъ остава безъ всякаква подкрепа.

Отъ тогава благодарение на своите статии въ списания, той се издържа и завършва седми класъ на лицей.

Името Черна — Панайотъ приема още въ лицей, поради единъ конфликтъ на мѣстното българско общество съ ромънците, за да не бжде гледанъ отъ тяхъ като българинъ.

Следъ завършването на браилския лицей той отива въ Букурещъ, вече съ що годе известностъ между литературния свѣтъ.

Като негови покровители тукъ сж били Титу Майореску и Маргеломанъ — голѣми Букурешки богаташи. Той бива изпратенъ пакъ отъ тяхъ въ Европа, но въ 1913 г. жълтата гостенка му покосява рано живота и той умира въ Лайпцигъ.

На личните средства на Титу Майореску и Маргеломанъ тѣлото му е било донесено въ Букурещъ.

По случай смъртта му много е писано въ ромънската преса, особено отъ либералите които не толкова ласкаво се отзоваха, тъй като той е билъ българинъ.

Обаче хвалебните пѣсни на консервативната партия сж отивали до тамъ че даже сж го изкарвали ромънчецъ. Делибанъ.

Нашата позиция

Открийте си картите!

Почувствували се сами нѣколкото комунисти-младежи около фамозния Добруджански младежки Съюзъ безъ младежи; изпѣдени отъ всѣкъде изъ редовете на хилядната добруджанска бежания, организирана въ своя съюзъ, и най-главното неуспѣли да подведатъ и взематъ въ ржцетъ си добруджанската младежъ,

„Идейните“ знаменосци продължаватъ да играятъ ролята на водачи на добруджанската младежъ, да търсятъ наивници да ги послѣдватъ, и понеже не могатъ да намѣрятъ такива, тѣ отправятъ погледите си къмъ Виена, Прага и Берлинъ, отъ кждето болшевишките централи и подцентрали съ своите щабове пълни съ угоени храненици другари емигранти имъ идатъ на помощъ.

Съ своите апели, съ своите протести, обаче, тѣ само идватъ да утегчатъ тѣхното положение и да улеснятъ насъ въ задачите ни да ги изобличимъ,

и да ги представимъ въ цѣлата имъ голота на предатели и конспиратори, които за чужди смѣтки и интереси играятъ юдино хоро въ организацията и още повече въ България.

Не ние правимъ кариери — а Вий знаменосци ядете фондове болшевишки! Не ние предателствуваме — а Вие правите чрезъ Вашето знаме доноси и провокирате! Не ние служиме на чужди интереси — а Вие, защото зашепа червонци продавате и съвестъ, и честъ, и дългътъ си къмъ поробената татковина!

Въ миналото си конспиратори, по настоящемъ идейни сподвижници и вѣрни другари на Върбанъ Петровъ и Д-ръ П. Вичевъ, който на стари години стана младежъ, и които въздигнахте до култъ „героя“ Дочо и днесъ Ив. Кръстевъ, който не бѣше никакъвъ добруджанецъ, а добруджанствующъ комунистъ, ние искаме да отговорите на нашите обвинения

Отдалечъ се чува и се разлива по полетата.

— Ето ги, извика едното татарче съ бѣлитъ широки шалвари и замахъ съ ржце. Всичките татарчета си вдигнаха ржцетъ на горе. Петъви сжщо: тамъ, подъ облаците, летѣше цѣло ято жерави, а гласовете имъ се носѣха проточени и тревожни. Сега Петъо разбра кой го е виждалъ и замахъ радостно съ калпачето си.

— Добре, дошле, викаше той.

Децата, съ протегнати ржце, се втурнаха подиръ ятото. Ала ятото ги задмина и се изгуби задъ хълмовете нататъкъ, презъ границата, Отиде въ Ромъния.

Петъо се натъжи. Защо да отидатъ всичките жерави въ чуждата земя и нито единъ да не остане при тяхъ! Нали и тѣ си имаха пролѣты! Нали и тѣхните полета сж

зелени! Нали и лястовичегата сж вече тукъ!

Умърлушиха се дечицата. Върнаха се по голѣмия пѣтъ съ телеграфните стълбове, ала не тичаха вече и ржцетъ имъ бѣха отпуснати.

Тѣ не знаеха, че въ село върху старитъ купи слама, дето сж миналогодишните щъркелови гнѣзда, преди малко пристигнаха гости. Съ дълги клюни, черни петна по крилетѣ. Никой не усѣти кога сж дошли.

А у Петъови, въ голѣмия дворъ, върху покрива на сайванта, пристигналъ оназгодишниятъ щъркелъ и уморенъ легналъ въ гнѣздото си. Ей сега ще дигне глава и ще затрака съ дългата си човка.

Петъо, глупавичкѣ, защо не вървишъ бързо, а си се укумилъ до кривата круша край пѣтя? Никой не знае човѣкъ отъ кжде му

иде радостта и кога иде. Затова трѣбва всѣка минута да я чака и да не се умърлушва. Видишъ ли вѣтърната воденица колко весело се върти? И облаците какъ набѣбватъ, какъ играятъ по небето, и вѣтърътъ какъ се е разлудѣлъ! А отъ хоризонта иде Андинакай, смѣшниятъ татаринъ съ широките шалвари. Вѣтърътъ ги е надулъ като балонъ, а стрина Василица го гледа отъ двора. Уловила си кръста съ две ржце и умира отъ смѣхъ.

Бѣдното Шуше! Само то не чува какъ пишатъ отъ радост лястовичките подъ стрѣхата. Котаракътъ ги дебне вече, а то, седнало на прага, гледа кротичко нататъкъ, кждето сж голѣмитъ черни джбове.

Дали разбира, че е пролѣтъ?

да престанете да провокирате, защото имаме да Ви зацаваме и други въпроси.

Напр. за Д. Р. О., връзките Ви с нея, на чий интереси слушаме, и кои сж кадрите й? И въпросът на какво се бори, кой провокира, и кой опартизанива движението?

Ще Ви оставим на мира, другари и другарки от всички болшевишки гнѣзда само тогава, когато Ви снемим маските и изобличавайки ви предъ добрудж. и българско обществено мнение, Ви накараме да признаете, че не сте доброжелатели на добруджанското движение, а оръдия платени на III-я Московски интернационал.

Затова недейте замълчава, амазкждѣто не Ви отърва, а отговорете на нашите обвинения, оправдайте се, или ни изобличете. Докажете ни че не сте болшевишки агенти.

Иначе, ние не ще престанемъ, а ще поставимъ всѣкого на мѣстото му, не позволявайки никому да болшевизира добрудж. движение. Това да се знае. Че чакаме отговора Ви!

Черното робство

Нещастията на добруджанския българинъ

Минаха десетки години отъ какъ се окова въ веригите на черно робство добруджанския българинъ. Години вече той търпи ярема на злия тиранинъ, — бича и аниаритъ на кръвожадни жандарми.

Тежко робство цари въ златна Добруджа!

Докаато толерантността на варваритъ турци презъ петътковното робство отиваше до тамъ, че никой не можеше да посене върху църква и училища на раята, днесъ културния подписникъ ромънецъ отнема на поробенія най-свѣтитъ му човѣшки права — вѣра и народностъ.

И съ въздишка изтръжната отъ помрачената му душа, добруджанския селянинъ произнася:

Братя, отъ турско е по-лошо!

И нѣма кой да се загрижи за брата-робъ.

Нѣма кой да издигне гласъ предъ тия които създадоха мирни договори и пактове за правата на малцинствата.

До кога тая политика на престѣпно мълчание отъ всинца ни?

Че престѣпление ли е ако най-после се изнася истинското положение на българскитъ малцинства?

Грѣхъ ли се върши ако се протестира за нечовѣшки изтрѣпления на куцовласи и разбѣсенелата се ромънска администрация надъ безащитния добруджанецъ?

Криворазбрана цивилизация!

Когато подписнатия защити своитѣ елементарни човѣшки права, той е престѣпникъ — смутителъ на общия миръ. За него се създаватъ толкова специални закони, следствия за комитаджийство, затвори и дори отнематъ златитъ му отъ уста, като отчуждаватъ земята му. Ромънската държава не престава чрезъ специална своя преса да отклонява вниманието на чуждия свѣтъ отъ неносимото положение въ Добруджа, като по такъвъ начинъ подготвя почвата морално и дипломатически, за евентуални бѣдащи издевателства и насилия надъ малцинствата.

И нека не ни е чудно какъ 600000 българско население нѣма повече отъ три четири български училища, като ромънската държава дедомогистува съ тѣхъ предъ чуждия свѣтъ, заявявайки открито че тя строго съблюдава правата на своитъ малцинства въ Добруджа като има отвара училища.

Добруджанския българинъ иска навсякъде кждето обитава, да има свои училища.

Неговото дете само чрезъ матерния си езикъ ще възприеме ползата отъ наука и просвѣта. И съ мъжката виждаме какъ децата ни заучаватъ като папалаи неразбираемия за тѣхъ ромънски езикъ.

Д. С.

Отворени писма

ЗА ПОБРАТИМЯВАНЕТО

Както всѣкога мойта малка тайчка ми се усмихна дружечно. Въ нея се чувствамъ добре. Но тази вечеръ заварихъ писмо и отъ тебъ.

Да въздишамъ ли, за хубавитѣ златни години? И за родното ни мѣсто, дето ти продълкавашъ дѣлото за народното въстание!

Възхищавамъ се, че съ ромънцитѣ се побратимявате. Но има си забравилъ, че има агнета и агнета? Ето, чета въ едно юбришко списание възторже-

ното писмо на кралица Мария и недоумявамъ:

—Откъде толкова куражъ и такова безочие и въ една царска душа?

Възхищава се тя отъ нашия гиздавъ Балчикъ. И недвосмислено подхвърля: всичко е хубаво, само още по-хубаво щѣше да бжде, ако въ него живѣеха ромънци. Какво разбиратъ българитъ отъ художество!...

Великолепно.

Ти чувствашъ ли дълбокия смисълъ на тѣзи царски поже-

лания? Въ тѣхъ азъ долавямъ интимната мисълъ на ромънизма. Чрезъ лукавото имъ сприятеливане и подъ благовидния предлогъ, че двата „братски“ народа трѣбвало да се опознаели, за да се обикнѣли, ромънцитѣ искатъ да обезвредятъ жилото на българщината.

Точно така преди години ромънската властъ постѣпваше и въ северна Добруджа. И чудно ли ти е, че българинътъ П. Станчевъ — Черна стана виденъ ромънски писателъ и... чисто-кръвенъ ромънецъ!

Примѣрътъ е повече отъ красноречивъ. Препрочитамъ днесъ стихотворенията му и недоумявамъ:

— Само единъ българинъ може да защитава възстанали

Из „Добруджански припев“

Мале, не годи ме за чокойка, —
що ми трѣбва въ пазва пепелянка.

Менъ девойка
добруджанка
ми е мила
и прилика
за другарка
байрактарка.

Тато, ниви и курии неща, —
младъ съмъ и богатство ще спечеля...

Искамъ среща
съсъ потеря,
че акрани
чакатъ сбрани,
врагъ да помни
какъ се гони...

Неизвестенъ нека ми е гроба...
Братя, кой ли читавъ ще остане

ако роба
не възстане?
Бой водете
Предъ позора
съ насъ умрете
като хора!...

Г. Казанджиевъ

селяни за земя и правдини.

И Черна достойно възпѣ и
още по-храбро брани бунтаритѣ
презъ 1907 г. Само той овѣко-
вѣчи трагичната имъ кончина.
Единственъ той съ погнуса се
опѣлчи срещу кръвожадността
на чокойскитѣ лакеи и баши-
бозуци...

Но сѣ пакъ Черна не ни оста-
ви нито редъ, написанъ на бъл-
гарски езикъ. И си замина отъ
този свѣтъ като „ромжнецъ“.
Той не знаеше да чете и да
пише на своя майчинъ езикъ.

Да се опознаемъ!...

Но не за да се подаваме на
асимиляция. Да се опознаемъ!
Но за да се почувстваме като
два различни народа.

Като две нации!

Розмаренъ.

Въ свѣтлината на науката

Чия е Добруджа?

Продължение отъ бр. 7 и 8.

Пресата въ унисонъ вика: „ний
не отстъпваме нищо, ний не прие-
маме нищо, ако ни отнематъ Беса-
рабия най-брутално“.

„Ний не приемаме Добруджа“ —
казва болшинството въ сената. И
само Когалничеану, министъръ на
външнитѣ работи се е мжилъ да
убѣди приемането на Добруджа,
която тогава е била повърх-
ностно познавана отъ 4—5 души
само депутати.

Така на 26. I 1878 г. в. Timpu

пише, че „отъ всичко онова което
се предлага на Ромжния, тя нѣма
нужда да приеме освенъ онова,
което ѣ принадлежи, което е било
всѣкога нейно, и което не е нито
България, нито Добруджа“.

Месецъ следъ това на 24 февр.
с. г. ромжнското правителство по-
дава мемоаръ до силитѣ, въ който
се казва: „Замѣната, която се пред-
лага е пагубна за Ромжния... Така
щото замѣната на Бесарабия съ
Добруджа, като не взема предъ

видъ съображенията отъ исторически характеръ, и тия отъ правнo и общо политическо естество, а само материалнитѣ, економически и административни интереси на държавата, носи за Ромжния най-опасни резултати, защото добиването на Добруджа безъ Бесарабия съставлява едно усложнение, едно бреме и може би една постоянна опасност“.

А най-добрия познавачъ на Добруджа по него време Lacusteanu казва: „това бѣ единъ протестъ за грабежъ на Бесарабия, и единъ отказъ да вземемъ участие въ позорната търговия съ отчуждаването на една ромжиска земя въ замѣна на друга, населена съ едно население отъ чуждъ произходъ, и да ставаме съучастници на ония, които разпореждатъ минаването отъ едно чуждо владичество подъ друго такова на една страна, която принадлежи само на себе си; и всичко това — чрезъ незачитане на неотчуждаемитѣ права на народитѣ и погазване принципитѣ на вѣчната правда, защото по този начинъ ни заставятъ да играемъ двойната роля на жертва и палачи, на ограбени и грабители, роля, която не искаме да играемъ“. И съ сарказъмъ отговаря на Когалничану (който държи за устието на Дунава и Кюстенджен. пристанище): „отворете историята и четете вѣчнитѣ стремежи на Черно-горцитѣ за дебуше на морето и сънувайте, че може да имате Кюстенджа и Манкалия.

Твърде сериозни възражения сж били направени на Когалничану и отъ твърде познатия Е. Шурза, старъ президентъ и шефъ на либералната партия следъ Братиану: „Какъ? Откога поради Добруджа, стара Ромжния не заслужава никакво внимание? Какво ще стане съ Галацъ, Браила, когато ще построимъ ново пристанище въ Кюстенджа? Имате ли право да разорите две пристанища, толкова необходими за страната, за да се въздигне едно ново, въ една територия която вие не знаете колко време ще можете да задържите?“

Карпъ е казвалъ: „Анексията на Добруджа е за насъ една облигация за да ни свържатъ завинаги съ Русия“. И въ този съюзъ той вижда голѣма опасностъ за Ромжния. По после Тане Йонеску напомня тия думи на Карпъ, като казва, че съ отнемането на Бесарабия умразата между Ромжния и Русия ще бжде винаги голѣма. И така вмѣсто съюзница на Русия, каквато е била, до сега Ромжния, ще остане нейна неприятелка, тъй като тази щедростъ, която е била направена ней, само поради интереситѣ на Европа.

Все по това време ромжиската преса вдига голѣмъ шумъ противъ замѣната на Добруджа съ Бесарабия. Така напр. в. „Steaua României“ год. II № 19 отъ 26.I 1878 год. пише: „Ромжния не желае завоевания: тя нѣма какво да прави съ територии чужди на нейното семе. Напротивъ Ромжния желае създаването на една спокойна България; това що по право желае Ромжния въ ония краища, е една точно опредѣлена териториална ректификация на Дунава, и то отъ естество, щото да отстрани за винаги нещастнитѣ конфликти отъ миналото между нея и нейния сузеренъ“.

Вестникъ „Telegraful“ год. VIII № 1738 отъ 28.I 1878 год. пише: „Не желаемъ да продаваме своитѣ братя, въ замѣна на народъ, за чиято свобода се бихме. Това ще бжде начало на едно обвинение; че ние сме грабители на земитѣ имъ“.

А така сжщо и отъ държавния имъ вестникъ, кждето сж напечатани дневницитѣ на ромжиското Народно събрание отъ 26.I 1878 г. по поводъ присъединяването на Добруджа се вижда, че въ болшинството си народнитѣ представители сж били противъ. Така напр. В. Д. Урека казва; Не, не сме завоевателъ народъ: вадейки мечъ за нашата независимостъ, не разбирахме да ограбваме друго; ние не желаемъ да сѣмемъ бури, въ нашето бждаще чрезъ присъединяване на земи, които не сж наши“. Извадки отъ Mon. of. 1878 год. бр. 447 — 481. Следва

ХРОНИКА

Група студенти подъ режисьорството на художника Георги Урумовъ, сж представили на 21 м. м. въ Балчикъ драмата „Тихия кжтъ“ отъ Георгъ Енгелсъ. Освенъ драмата сж били застъпени много български декламации и монолози.

Предъ ромжиския министръ на Труда г. Др. Лупу се е явила делегация на българитѣ отъ Добружа да иска позволение за събиране помощи на пострадалитѣ въ България отъ земетресениета.

Министера е внесалъ искането на делегацията въ мистерския съветъ, който веднага го одобрява.

Днесъ въ Добружа сж организирани градски комитети, които събиратъ помощи за пострадалитѣ свои братя въ Тракийската долина.

Вѣнчалъ се е на 26 м. м. нашия добъръ приятелъ, членъ отъ младежката група Стефанъ Чолаковъ отъ гр. Силистръ съ г-ца Веска Н. Ненова отъ гр. Добричъ.

Поднасяме нашите честитки на младоженицитѣ и пожелания за усърдна работа за свободата на поробената имъ родина.

Съобщаватъ ни че за сега посетитѣ въ Добружа сж въ отлично състояние. Благодарение падналитѣ напоследъкъ изобилни дъждове, надждата за едно рѣдко плодородие е затвърдена.

Наскоро сж излезли отъ печатъ двѣте стихотворни збирки на добричския младъ поетъ Хр. П. Капитановъ.

Първата отъ тѣхъ съдържа и преведени стихове отъ виднитѣ румжиски поети М. Eminescu, P. Cerna, Ion Minulescu, Al. Vlahuta и V. Eftimiu.

Втората съдържа отбрани пѣсни и балади изъ Добруджа.

Горещо ги препорѣчваме на читателитѣ си.